

Werkbank 14: Landbouw en klimaat 2050

Op weg naar een klimaatbestendige Zeeuwse landbouw in 2050

20 mei 2026 | Jacco Sanderse (ZLTO), Ellen Bulten, Rogier Vogelij en Jan Eelco Jansma (WUR)

Agenda

Presentatie: Klimaatverandering in Zeeland

Jacco Sanderse (ZLTO)

Presentatie: 3 scenario's voor klimaatadaptatie in 2050

Jan Eelco Jansma, Rogier Vogelij, Ellen Bulten (WUR)

Groepsgesprek: weerbaar Zeeland in 2050

6 groepen rond 3 scenario's

Klimaat en landbouw in 2050

*Jacco Sanderse,
Beleidspecialist Bodem en Water*

20 april 2026

***Hand omhoog als je:
wel eens de kraan
open laat staan tijdens
het tandenpoetsen***

***Hand omhoog als je:
in de zomer je gazon
sproeit***

***Hand omhoog als je:
regenwater opvangt***

Afname Zoetwater in Nederland

Steeds grotere problemen voor beregening

Te Weinig Aanvoer

Lage Rivieren

Meer Verzilting

Meer Droogte & Verdamping

Dalend Grondwater

Grotere Watervraag

Beregening in de Knel

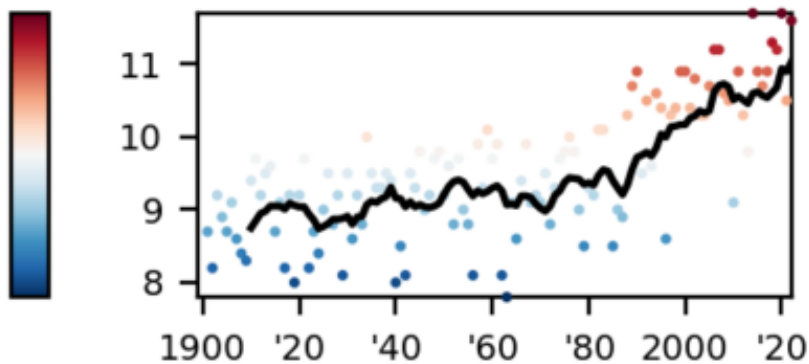
Gevolg:

- ▶ Schaarste aan Zoet Water
- ▶ Beregening Steeds Moeilijker

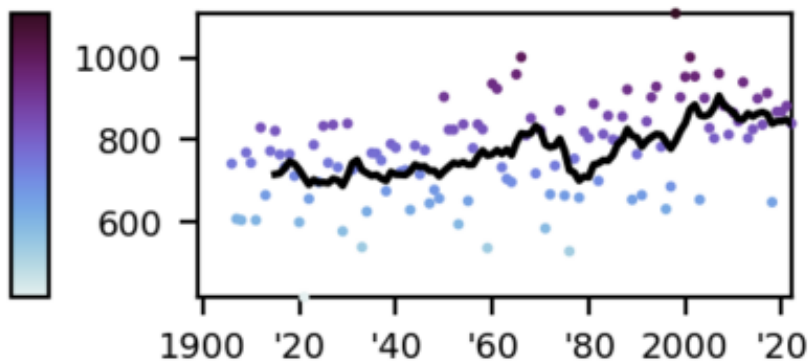
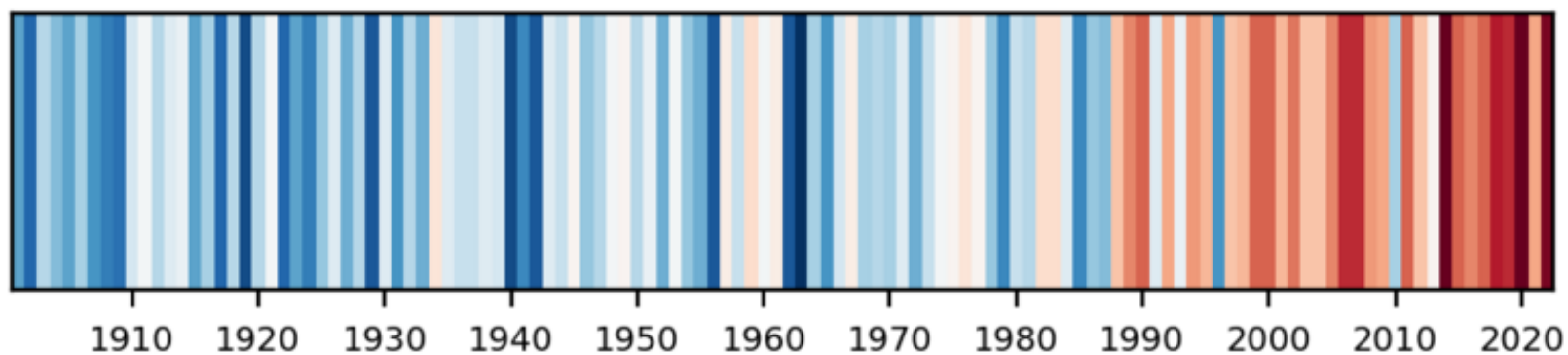
KNMI klimaatstreepjescodes

Data: KNMI
@karin_vdwiell

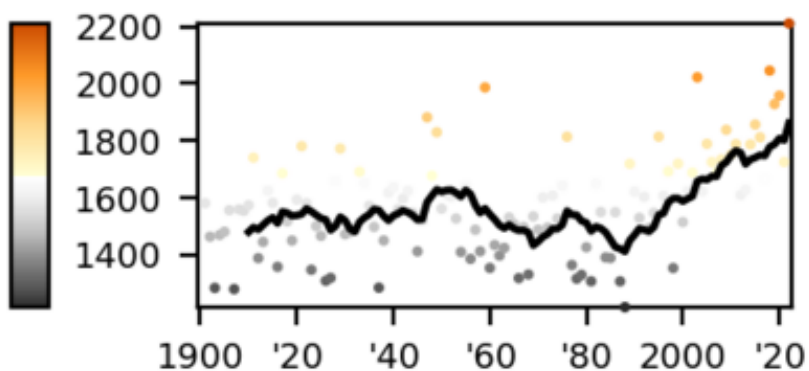
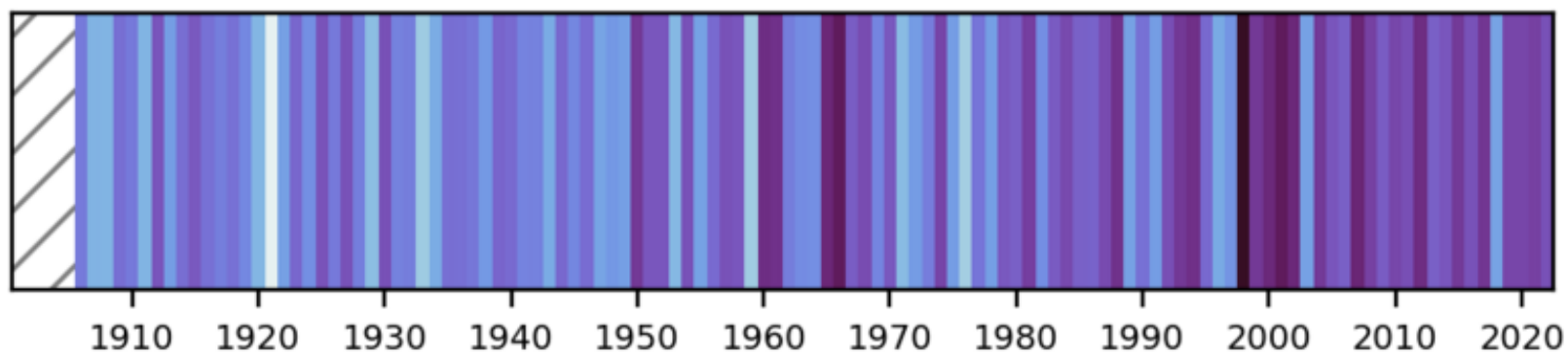
Lijn: 10-jaar gemiddelde

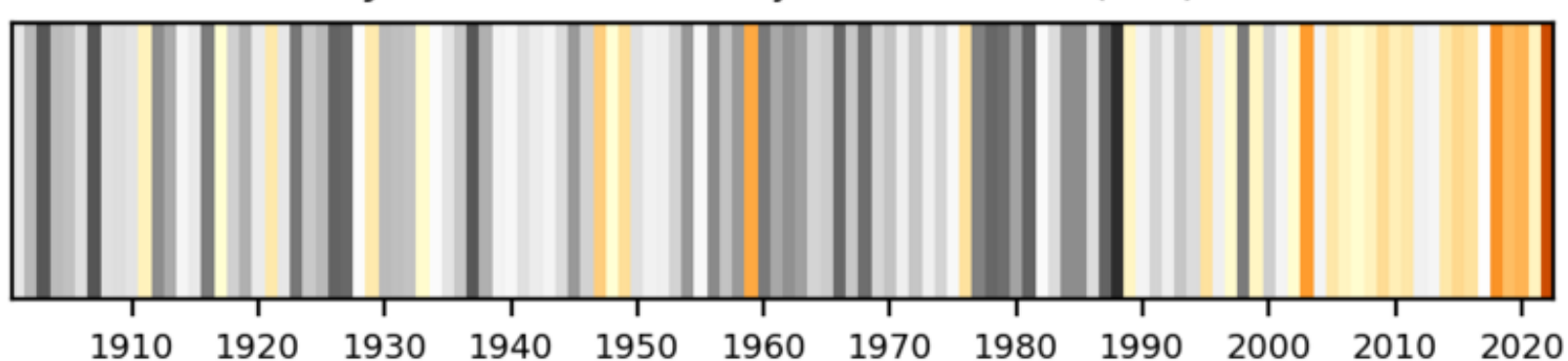
Jaargemiddelde temperatuur De Bilt (° C)

Jaarsom neerslag NL (mm)

Jaarsom zonnenschijnduur De Bilt (uur)

NOS Nieuws • Dinsdag 14 mei 2024, 00:01

Van alle klimaatrisico's is waterschaarste voor Nederland het meest nijpend

Zoet water wordt schaars op Schouwen-Duiveland: 'Ik lig er soms wakker van'

22 februari 12:24 • 3 minuten leestijd

Foto ter illustratie: Uien op het land bij een boer in Terneuzen. © ANP / ANP

Uitzonderlijk warm en droog jaar voor Zeeland: 'Slechts 485 millimeter neerslag'

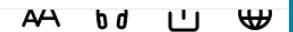
Voorpagina

Nieuws

Kijken

Luisteren

Meer

Boeren gedupeerd door vele regen van afgelopen half jaar, schadebedrag loopt in de miljoenen euro's

12 juli 2024, 19:39 • 2 minuten leestijd

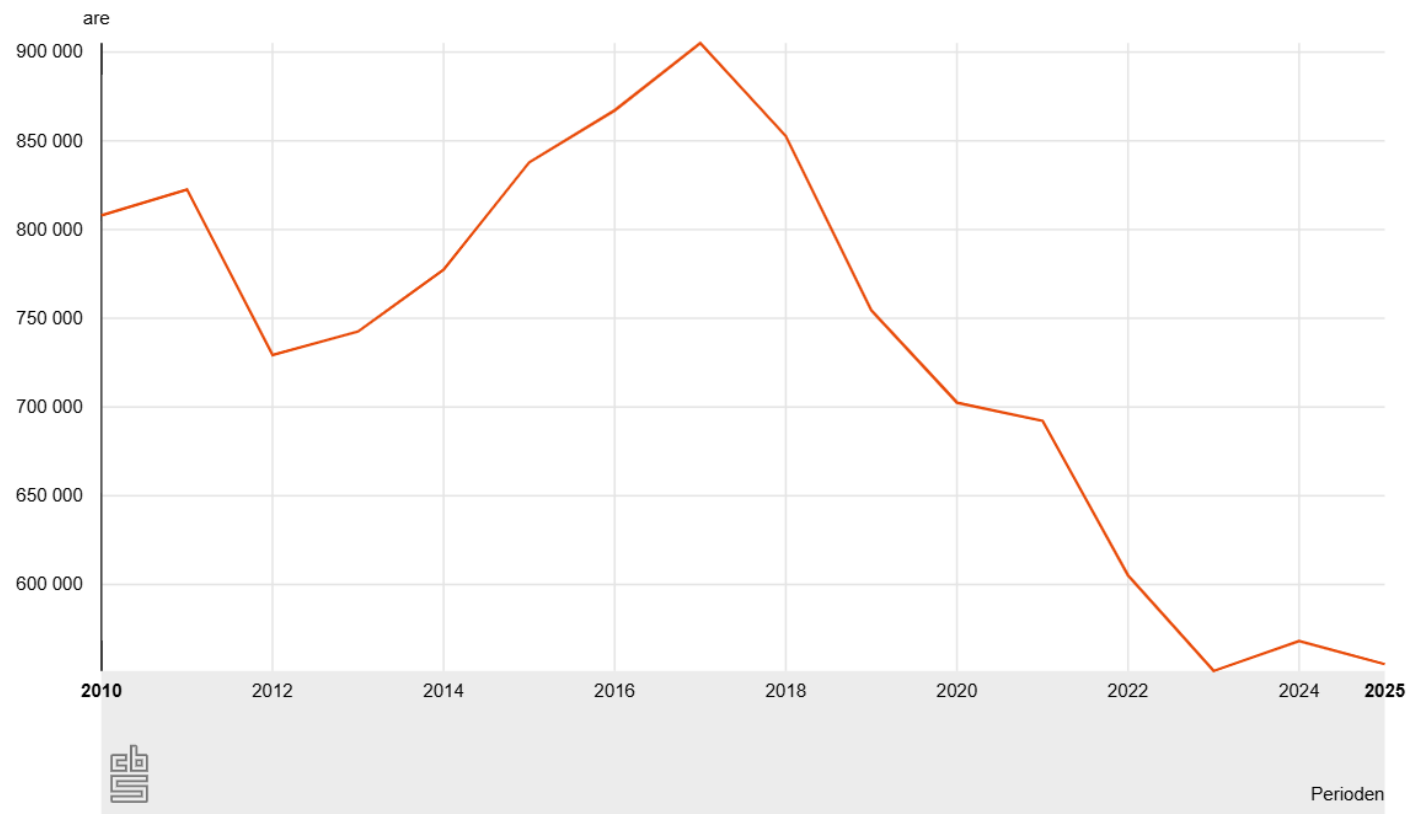
De schade aan gewassen door wateroverlast in de provincie is gigantisch. Op Zuid-Beveland is de meeste schade gemeld, blijkt uit een enquête van de land- en tuinbouworganisatie ZLTO over de eerste zes maanden van dit jaar.

Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar regio

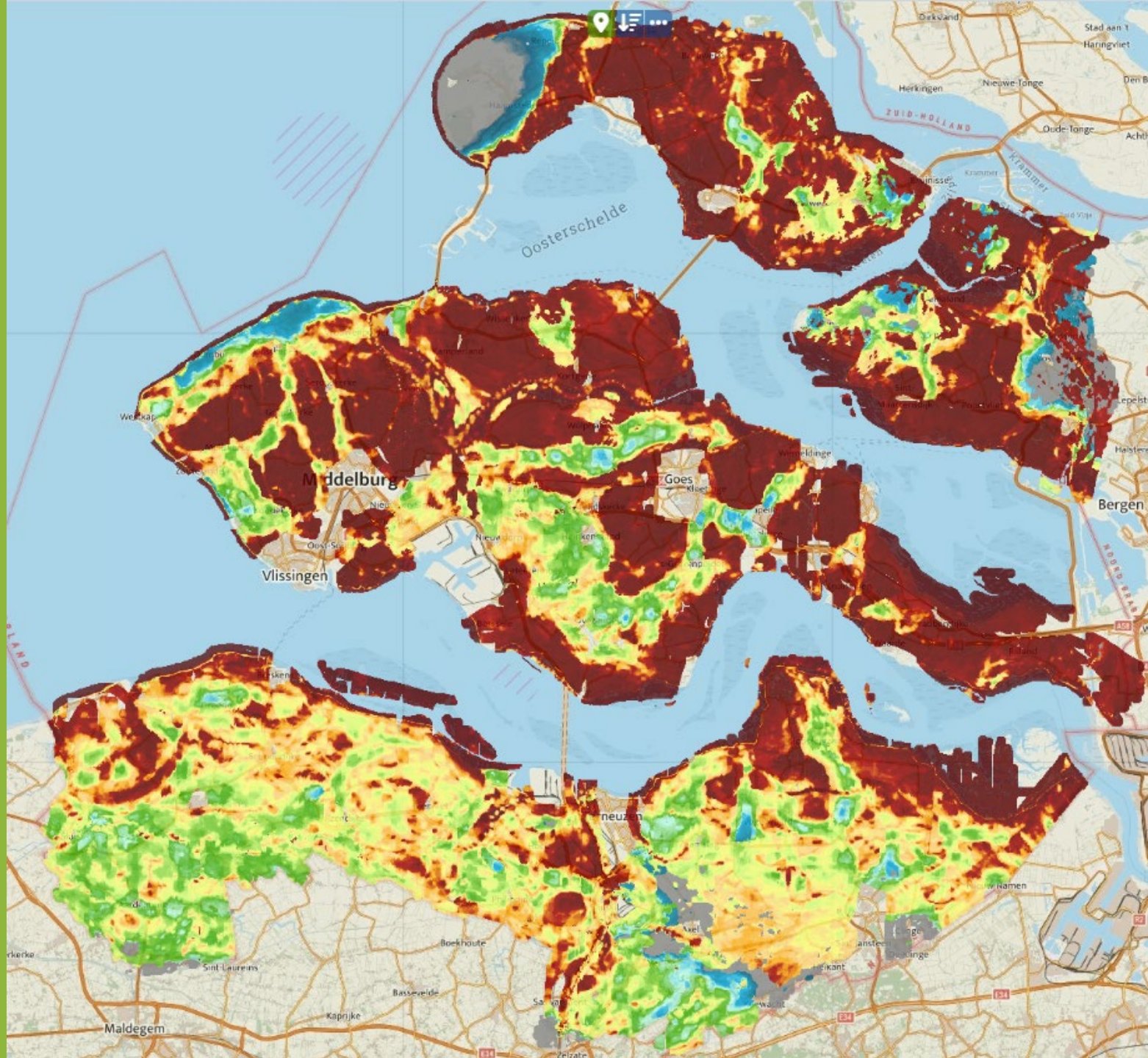
Onderwerp: Akkerbouw

Oppervlakte
Akkerbouwgroenten
Uien
Uien, totaal

Regio's

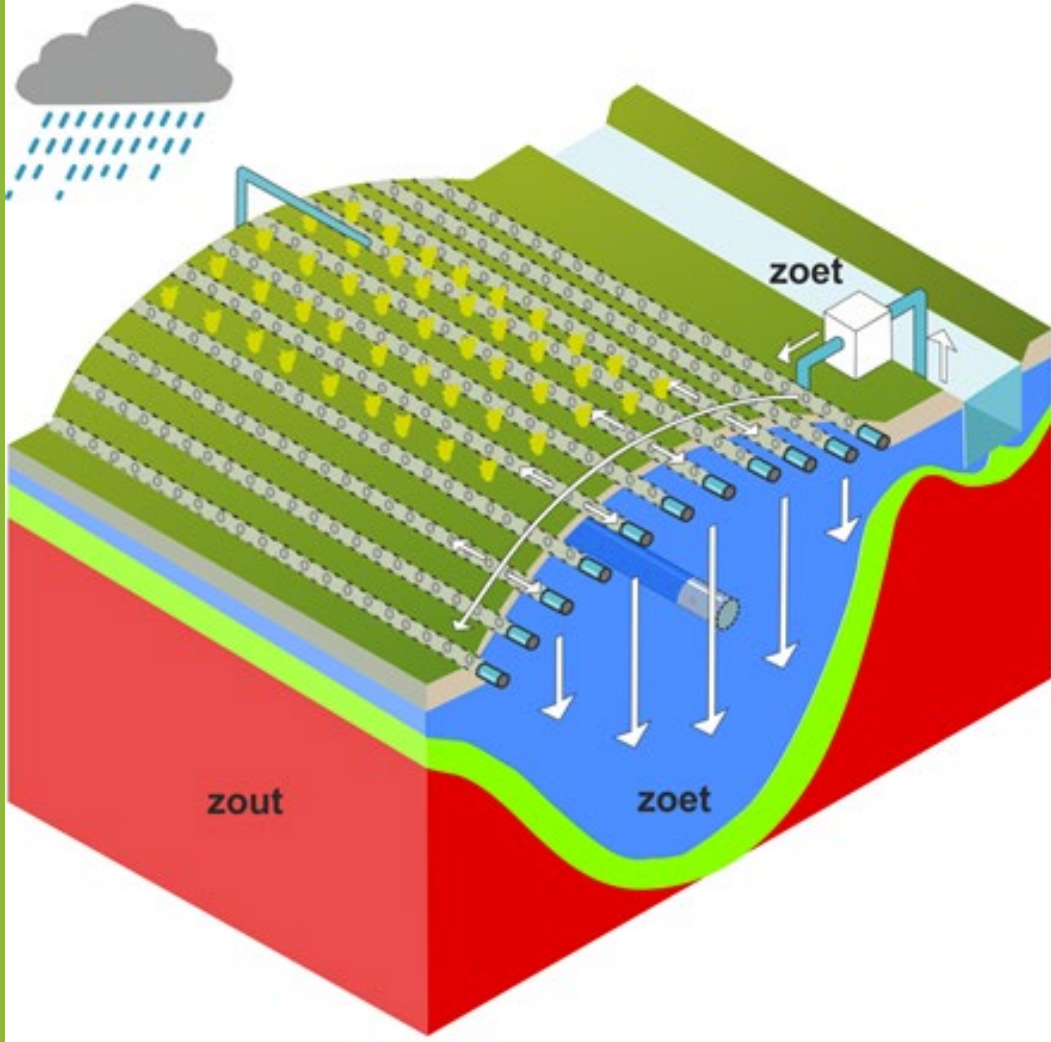
— Zeeland (PV)

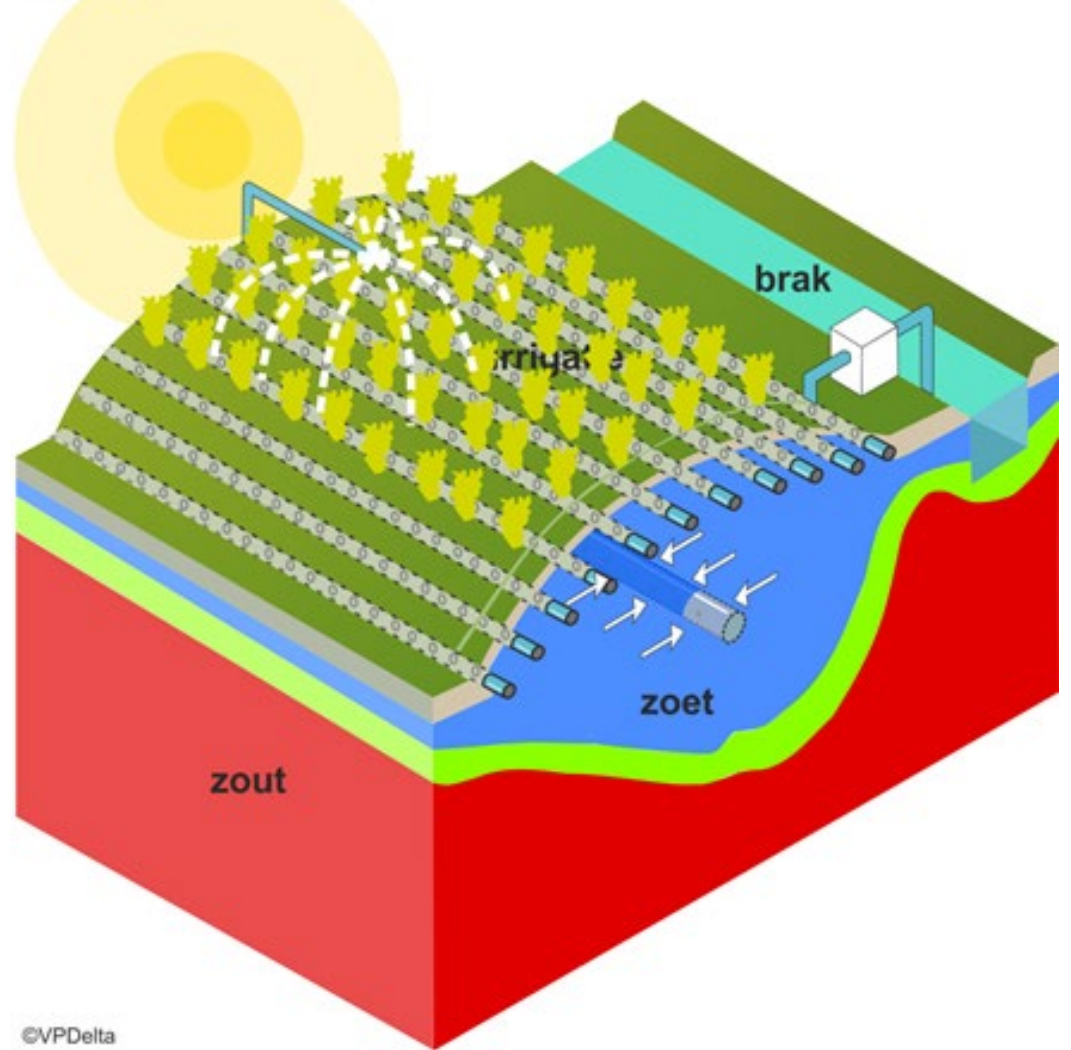
Waddenzee en de Noordzee kust zone

Kreekrug Infiltratie Systeem winter

Kreekrug Infiltratie Systeem zomer

©VPDelta

Zeventien zoetwaterbassins geopend in Zeeuws-Vlaanderen

NIEUWS

ZEELAND

ALEX VAN HOOF

18 SEP 2025 OM 09:45UUR

In het westen van Zeeuws-Vlaanderen zijn onlangs zeventien zoetwaterbassins geopend. Een daarvan ligt op het biologische akkerbouwbedrijf van de familie Risseeuw, waar de officiële opening plaatsvond. De zoetwaterbassins hebben een inhoud van 30.000 tot 50.000 kuub. Ze worden gevuld met regenwater, en tijdens de wintermaanden ook met zoet water uit sloten.

Geplaatst op: 10 maart 2026

Nieuwe bron van zoet water voor Zeeuwse landbouw: hergebruik restwater Cargill van start

In Zeeland start een innovatief project dat inspeelt op een van de grootste uitdagingen voor de landbouw: de beschikbaarheid van zoet water.

- Knelpunten samengevat:
 - Ongelijk speelveld
 - Afhankelijk van landelijke verdeling
 - Rechtszekerheid
 - Alternatieve teelten risicovol
 - Andere rassen voldoen niet aan afnemer eisen
 - Belemmeringen wet- en regelgeving

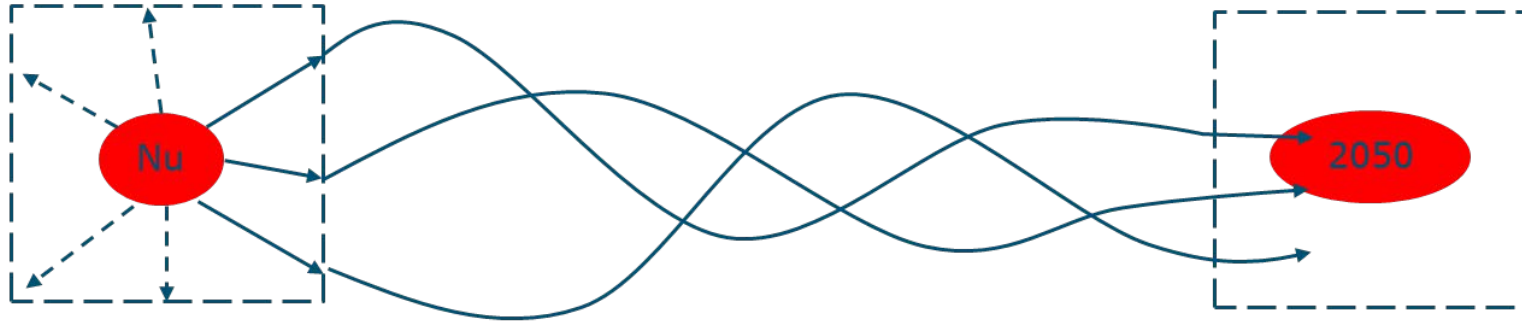

Klimaatbestendige landbouw Zeeland 2050

Toekomstscenario's voor een klimaatbestendige landbouw

Ellen Bulten, Jan Eelco Jansma, Rogier Vogelijn

Vorbereiden op de toekomst! Maar hoe?

Optimaliseren

van huidige

Meebewegen

met verandering

Merlin Daleman

Transformeren

naar toekomstbeeld

Scenario's voor 2050

Verkenningen van hoe de wereld er over 25 jaar uit kan zien

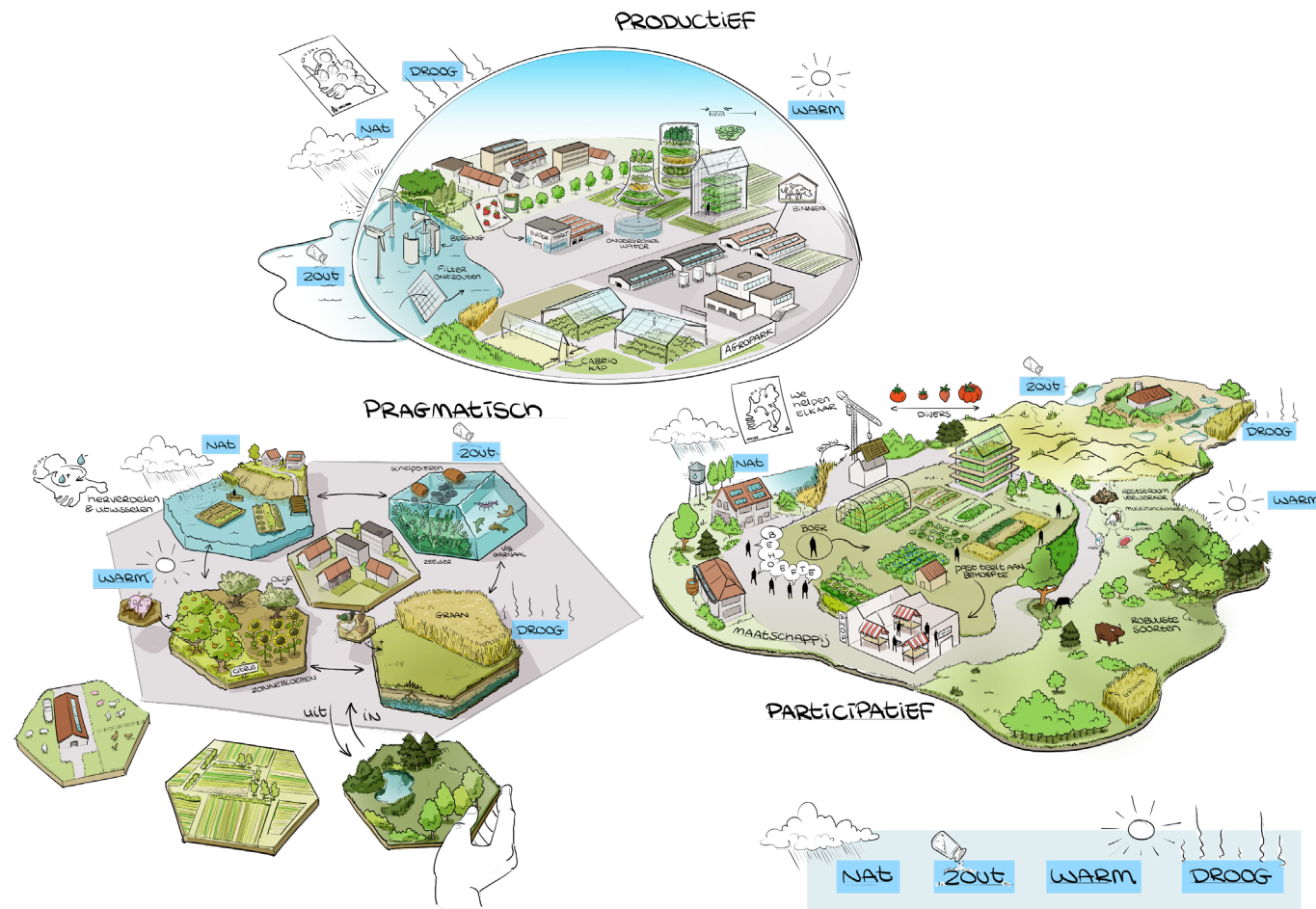
Verkennende scenario's (dus geen voorspellingen)

Doel van de scenario's:

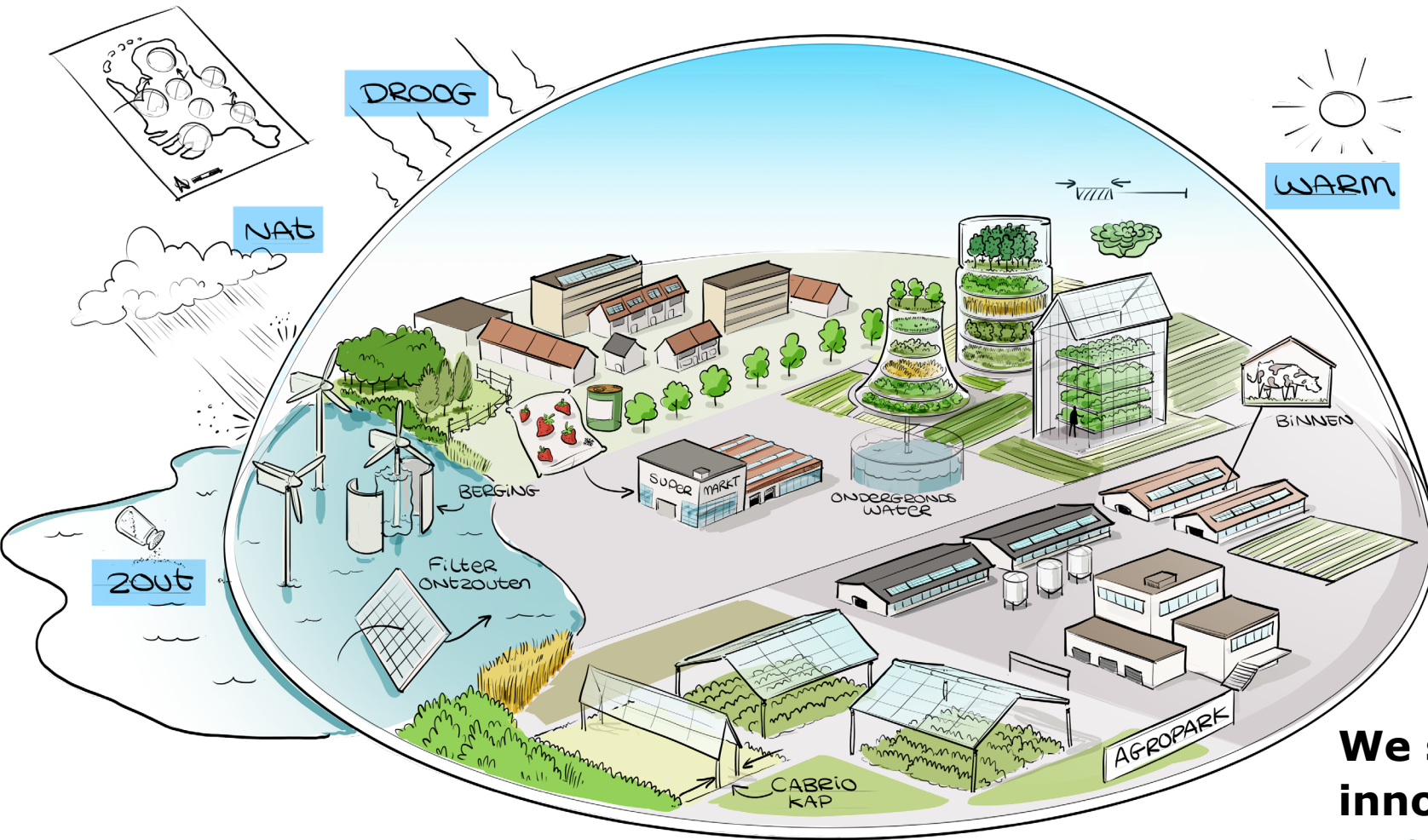
- Stimuleren van **creativiteit**
- Inzichtelijk maken van **mogelijke** toekomst
- **Vorbereiden** op de toekomst (kennis, actie, innovatie)

3 scenario's voor een klimaatadaptieve landbouw

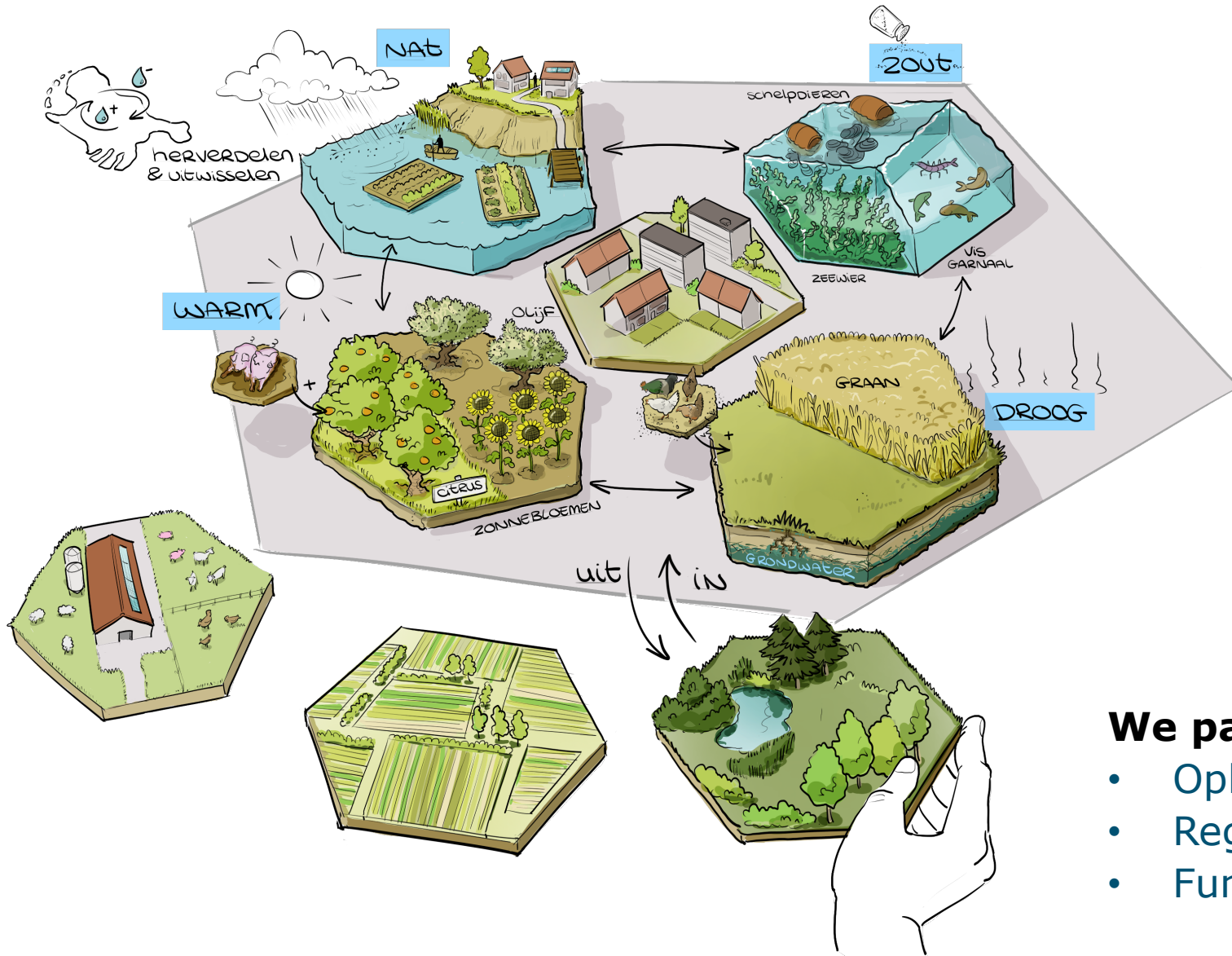
PRODUCTIEF

We schermen af met innovatie en technologie

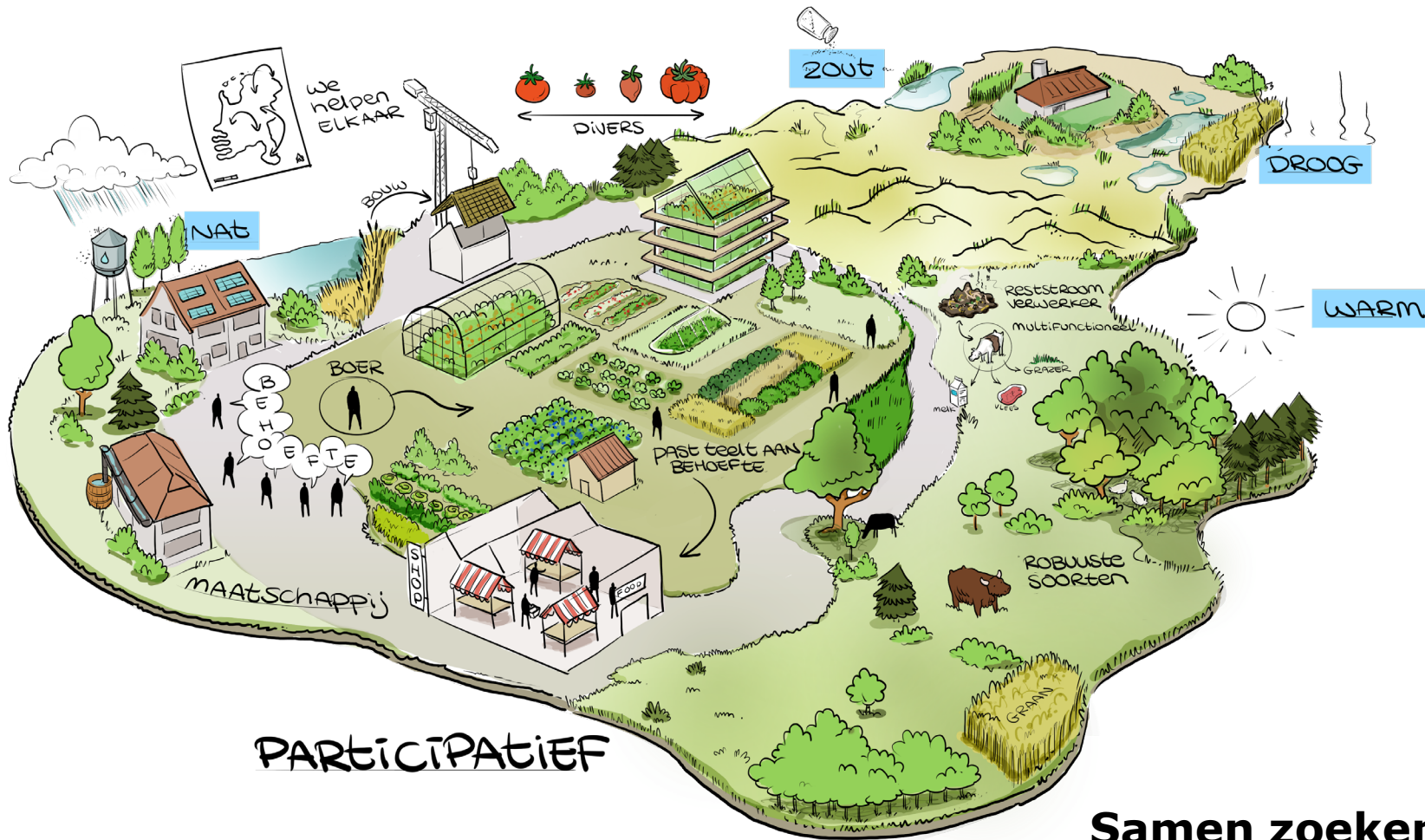
- Landbouw is technologie gedreven
- Kostprijs en productie gedreven
- Ruimtelijke functies gescheiden

PRAGMATISCH

We passen ons aan en fixen het

- Oplossing in nieuwe verdien capaciteit
- Regionaal maatwerk
- Functies combineren

PARTICIPATIEF

Samen zoeken we naar oplossingen

- Landbouw is gedeelde opgave
- Maatschappij bepaalt en betaalt
- Landbouw is divers

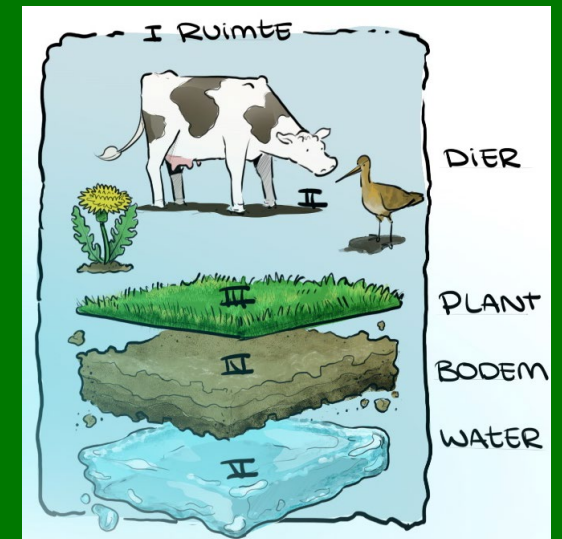
Groepsgesprek

Doel: Weerbaar Zeeuws watersysteem met voldoende zoetwater voor de landbouw in 2050

Hoe ziet de Zeeuwse land- en tuinbouw er dan uit in 2050?

Denk bijvoorbeeld aan:

- **Dier:** welke en hoeveel dieren?
- **Plant:** welke rassen, gewassen, teeltsystemen?
- **Bodem:** hoe gaan we om met de bodem?
- **Water:** hoe richten we het watersysteem in?
- **Ruimte:** wat doen we waar (niet)?

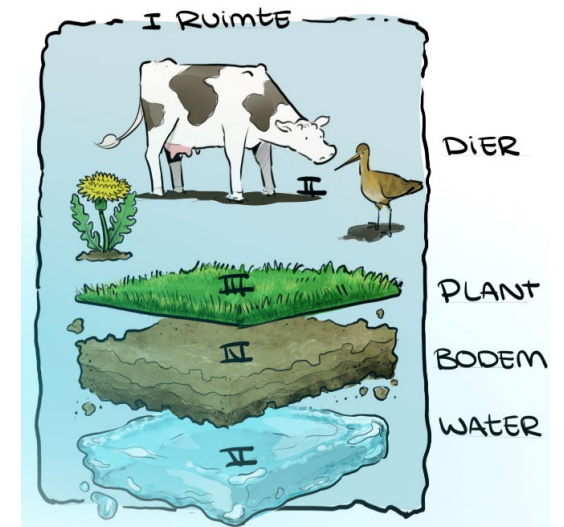
Groepsgesprek

6 groepen van ~10 personen (2 groepen per scenario)

Doel: Weerbaar Zeeuws watersysteem met voldoende zoetwater voor de landbouw in 2050

Hoe ziet in dit scenario de Zeeuwse land- en tuinbouw er dan uit in 2050?

Tijd	Wat
5 min	Bekijk en/of lees het scenario
5 min	Schrijf individueel je ideeën op post-its
15 min	Plak de post-it op het scenario en deel je ideeën
5 min	Plenair: deel 1 opvallend of verrassend idee met de andere groepen

Verder meedenken?

- Woont en/of werkt u in Zeeland?
- En wilt u met ons meedenken? Over:
 - Hoe een klimaatadaptieve Zeeuwse land- en tuinbouw eruit kan zien
 - Wat daarvoor nodig is -> een kennis- en innovatieagenda

Scan de QR code om uw gegevens achter te laten

Heb je nog vragen of opmerkingen? Schiet ons aan of neem contact op via janeelco.jansma@wur.nl

